

Валерій Олефір,доктор психологічних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4482-0150>**Валерій Боснюк,**кандидат психологічних наук, доцент,
Національний університет цивільного захисту України,
вул. Чернишевська, 94, м. Харків, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0141-1920>

АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ ВЕРСІЇ ШКАЛИ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЖИТТЯМ Е. ДІНЕРА

Шкала задоволеності життям Е. Дінера, незважаючи на визнану теоретичну та практичну цінність серед психологів усього світу, не має в Україні психометрично обґрунтованої версії. Наявні різняться як за формулюванням запитань, так і за кількістю варіантів і текстом відповідей. Тому основна мета роботи полягала в адаптації оригінальної версії шкали задоволеності життям до українськомовного середовища із забезпеченням прийнятних психометричних характеристик. Для цього переклад опитувальника з англійської мови на українську здійснювався двома психологами-білінгвами методом зворотного перекладу, які в подальшому досягли консенсусу щодо кінцевого результату. У дослідженні взяли участь 1 227 осіб (66,0% жінок, 34,0% чоловіків) через онлайн-сервіс Google Forms. Аналіз отриманих даних здійснювався за допомогою статистичного програмного середовища R та Rstudio.

За результатами конфірматорного факторного аналізу було доведено одновимірну структуру опитувальника, статистичні індекси продемонстрували відмінну ступінь відповідності теоретичної моделі емпіричним даним. Аналіз психометричної надійності показав високий рівень узгодженості тверджень опитувальника. Дискримінантна валідність обґрунтована отриманими статистично значущими очікуваними за напрямом кореляційними зв'язками по відношенню до зовнішніх конструктів позитивного функціонування особистості. Конвергентна валідність також була на задовільному рівні. Окремо доведено вимірювальну скалярну інваріантність шкали за ознаками статі та віку. Порівняння латентних середніх значень за ознакою статі показало, що чоловіки демонструють більшу задоволеність життям, аніж жінки, а відмінностей між групами досліджуваних різного віку не виявлено.

Зроблено висновок, що українськомовна адаптована версія шкали задоволеності життям відповідає загальноєвропейським психометричним стандартам та рекомендується до застосування в психодіагностичній практиці.

Ключові слова: суб'єктивне благополуччя, психодіагностичний інструмент, психометрична надійність, валідність, інваріантність вимірювань.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

Рівень задоволеності життям – це когнітивне судження особистості про своє життя (Pavot & Diener, 2008), певна суб'єктивна оцінка своїх досягнень порівняно із власними очікуваннями. Припускається, що людина порівнює свої життєві обставини з особистими критеріями і тією мірою, у якій умови відповідають цим вимогам, вона повідомляє про рівень задоволеності життям. Особа з високою оцінкою задоволеності вважає, що її намічені життєві цілі та бажання значною мірою реалізуються та досягаються. Ця оцінка здебільшого формується в індивіда із загальної інформації про своє життя, наскільки людина задоволена їм у цілому, а не конкретними його аспектами (Тов, 2018).

Незважаючи на те що існує певна згода щодо основних критеріїв «гарного життя», таких як відмінне здоров'я, щаслива сім'я, професійний успіх, позитивні відносини з іншими тощо, оцінювання їх окремо з подальшим об'єднанням в інтегральний фактор може створити низку проблем. Необхідно оцінювати задово-

леність багатьма сферами, щоб охопити всі можливі аспекти, які впливають на загальну задоволеність життям. На практиці це неможливо реалізувати, в інтересах ефективності дослідники мають обмежити кількість критеріїв. За такого підходу можна ненавмисно пропустити сферу, яка суттєво впливає на загальну задоволеність життям для більшості респондентів або для певної підгрупи вибірки. Водночас залежно від умов люди ситуативно можуть надавати різної пріоритетності, ваги цим компонентам. Також вони можуть відрізнитися між собою за стандартами «успіху» в кожній із цих сфер свого життя. Таким чином, більш конструктивним підходом вважається оцінка загальної задоволеності людиною своїм життям, а не окремими її аспектами (Pavot & Diener, 2008).

У літературі описано декілька інструментів для вимірювання загального рівня задоволеності життям, зокрема шкала задоволеності життям Ріверсайд (RLSS; Margolis et al., 2019), шкала гармонії у житті (HILS; Kjell et al., 2016), шкала задоволеності життям залежно

від часу (TSWLS; Pavot et al., 1998), індекс задоволеності життям (LSIA, Neugarten, 1961), шкала задоволеності життям (SWLS; Diener et al., 1985). У масових крос-культурних опитуваннях часто використовується діагностичний інструментарій з одним загальним запитанням (наприклад, «Наскільки Ви задоволені своїм життям, урахувавши всі обставини?»), або респондентам пропонують уявити драбину зі сходинками від нульової (нижньої), що символізує найгірше життя з можливих, до десятої – найкраще життя, а люди мають указати, на якій сходинці вони зараз («Драбина Кантріла»).

Із усіх діагностичних інструментів шкала задоволеності життям (ШЗЖ) набула найбільшого поширення, а її психометричні властивості були детально проаналізовані на вибірках досліджуваних з усіх частин світу, різних вікових груп, осіб із різноманітними проблемами зі здоров'ям та іншими характерними особливостями. Це одна з найбільш часто використовуваних шкал під час дослідження когнітивного складника суб'єктивного благополуччя особистості (Pavot & Diener, 2008). Кількість цитувань оригінальної статті з опитувальником вимірюється тисячами.

Шкалу задоволеності життям розроблено в 1985 р. (Diener et al., 1985). Вона являє собою опитувальник із п'ятьма запитаннями, на які необхідно відповісти респондентам, використовуючи 7-бальну шкалу Лікерта. Ця шкала перебуває у вільному доступі в Інтернеті, наприклад на вебсайті Е. Дінера, основного автора шкали.

Запитання ШЗЖ є загальними, а не специфічними, що дає змогу респондентам оцінювати сфери свого життя з погляду власних цінностей для отримання інтегрального показника. Перші три запитання відображають задоволеність теперішнім життям і позитивну оцінку власного життя («Переважає моє життя близьке до мого ідеалу», «Обставини мого життя винятково сприятливі», «Я задоволений(-на) своїм життям»), тоді як пункти 4 («У мене в житті є те, що мені дійсно необхідно») і 5 («Якби я міг прожити своє життя заново, я б залишив(-ла) все без змін») стосуються задоволеності минулим життям (Kjell & Diener, 2021).

Значною перевагою ШЗЖ є її довжина, п'ять коротких запитань забезпечують можливість застосування шкали в експрес-опитуваннях та в дослідженнях із великою кількістю тестів, у яких учасникам часто не вистачає терпіння через тривалий час проходження.

Інша перевага – відповіді на запитання за шкалою задоволеності життям Е. Дінера не залежать від психосоціального контексту: референт, загальний рівень «задоволення» особистості, є досить абстрактним (наприклад, «Я задоволений(-на) своїм життям», «Переважає моє життя близьке до мого ідеалу»). Ця абстракція означає, що показник глобальної задоволеності життям не містить натяків на те, які чинники могли викликати зазначений ступінь вираженості. Незалежність від психосоціального контексту дає

змогу конструкту задоволеності життям бути відносно нейтральним та об'єктивним результативним критерієм благополуччя особистості, вільним від концептуальних упереджень щодо будь-якого конкретного способу життя, форми правління чи культурної/релігійної системи переконань (Martela & Sheldon, 2019).

Існує достатньо доказів валідності конструкту задоволеності життям і його оціночного опитувальника ШЗЖ, що підтверджується, по-перше, її очікуваною кореляцією з різноманітними самозвітними суб'єктивними показниками (Pavot & Diener, 2009); по-друге, зв'язком із генетичними та фізіологічними змінними (Røysamb et al., 2023); по-третє, значною прогностичною цінністю щодо важливих життєвих подій та особливостей поведінки особистості (Jebb et al., 2020; Diener et al., 2013). Було показано, що задоволеність життям позитивно корелює з індикаторами фізичного та психосоціального здоров'я та зворотно – із негативними емоційними симптомами, депресією, схильністю до суїциду (Kim et al., 2021, Diener et al., 2013). Також важливо, що настрої та праймінг здійснюють відносно малий вплив на показник задоволеності життям (Jayawickreme et al., 2017).

Нині опитувальник ШЗЖ адаптований до різноманітних культурних середовищ, перекладений на більшість мов світу. В Україні трапляються декілька варіантів шкали в низці психодіагностичних збірників та кваліфікаційних наукових роботах (напр., Злишков та ін., 2016; Горбаль, 2016), проте їх представлення не супроводжується даними про психометричні характеристики тесту та особливості процесу адаптації. Ці опитувальники різняться як за формулюванням запитань, так і за кількістю варіантів і текстом відповідей.

Через ці причини дане дослідження було спрямоване на розроблення психометрично обґрунтованої адаптованої версії ШЗЖ до українськомовного середовища. Використання саме таких тестів є принципово важливим аспектом для формулювання достовірних наукових висновків та надання якісних практичних рекомендацій особистості.

Мета та завдання. Мета роботи – адаптувати оригінальну версію шкали задоволеності життям Е. Дінера до українськомовного середовища із забезпеченням прийнятних психометричних характеристик.

Для цього нам необхідно було вирішити низку послідовних завдань. По-перше, вивчити факторну структуру ШЗЖ. По-друге, дослідити внутрішню узгодженість пунктів та інваріантність вимірювань опитувальника для осіб різної статі та віку. По-третє, обґрунтувати конвергентну та дискримінантну валідність по відношенню до зовнішніх конструктів.

За результатами дослідження ми очікуємо отримати докази: 1) підтримки однофакторної структури опитувальника ШЗЖ; 2) підтвердження інваріантності вимірювання ШЗЖ за ознакою статі та віку; 3) наявності прямих зв'язків задоволеності життям із позитивними переживаннями та оптимізмом, а також зворотних – із негативними переживаннями та песимізмом.

Методи дослідження.

Учасники та процедура. Вибірка досліджуваних складалася із 1 227 осіб (кількісне співвідношення – 66,0% жінок, 34,0% чоловіків; медіана розподілу віку дорівнювала 20, а середнє значення – 28,2). Учасникам розсилалися листи на електронну пошту, у яких пояснювалася суть дослідження та зазначалося посилання на Google Forms, де були представлені всі психодіагностичні методики. Перед початком дослідження учасники повинні були прочитати і прийняти онлайн-інформовану згоду. Після цього вони заповнювали соціально-демографічну частину анкети та відповідали на питання опитувальників.

Інструменти та організація дослідження.

Задоволеність життям. Оригінальний текст опитувальника «Шкали задоволеності життям» був узятий зі статті авторів методики (Diener et al., 1985). Для перекладу тексту на українську мову з англійської ми використовували підхід, який передбачає прямий та зворотний переклади. Усі твердження шкали були незалежно перекладені на українську мову двома білінгвами, які в подальшому досягли консенсусу щодо кінцевого результату. Зрештою ми затвердили остаточну українську версію ШЗЖ, усі пункти якої оцінюються за 7-бальною шкалою Лікерта (де 7 – цілком згоден і 1 – абсолютно не згоден).

Позитивні та негативні переживання. Українська версія шкали позитивних і негативних переживань (SPANE) (Олефір та ін., 2021) була застосована для оцінювання емоційного компоненту суб'єктивного благополуччя. Шкала включає шість позитивних (SPANE-P) і шість негативних (SPANE-N) переживань. Для їх оцінювання в опитувальнику використовується п'ятибальна шкала Лікерта від 1 (дуже рідко або ніколи) до 5 (дуже часто або постійно). У нашому дослідженні показник ω МакДональда для шкали позитивних переживань становив 0,86, а для шкали негативних переживань – 0,81, що свідчить про високу психометричну надійність використаного опитувальника.

Оптимізм і песимізм. Для оцінювання цих характеристик використовувалася українськомовна методика диспозиційного оптимізму (Лукова, 2023). Шкала включає десять пунктів, із яких три – для оцінювання песимізму, три – оптимізму й чотири – для наповнення опитувальника, які не підлягають оцінці. Кожне питання опитувальника оцінюється за п'ятибальною шкалою Лікерта в діапазоні від 0 (не згодний (-а)) до 4 (повністю згодний (-а)). Більші бали за обома субшкалами вказують на вищий рівень оптимізму та песимізму. Надійність субшкал за показником ω МакДональда у цьому дослідженні для оптимізму та песимізму становила 0,701.

Статистичний аналіз. Усі статистичні аналізи здійснювалися за допомогою R та Rstudio. Пакети bruceR (Бао, 2023) та lavaan (Rosseel, 2012) використовувалися для розрахунку описової статистики, оцінки надійності, проведення конфірматорного факторного

аналізу (КФА) та визначення інваріантності вимірювань.

На першому етапі використовувався КФА для перевірки факторної структури української версії ШЗЖ. Аналіз проводився з використанням методу максимальної правдоподібності зі стандартними помилками та статистикою χ^2 , стійкими до ненормальності (MLR). Результати КФА оцінювалися з використанням декількох індикаторів: $S-B\chi^2$ – тесту χ^2 за шкалою Саторра-Бентлера; індексу порівняльної придатності (CFI); індексу Такера-Льюїса (TLI); середньоквадратичної помилки апроксимації (RMSEA); стандартизованого середньоквадратичного залишку (SRMR). Для CFI і TLI оцінка $\geq 0,95$ вказує на відмінну відповідність, тоді як значення між 0,90 і 0,95 – на прийнятну; RMSEA $\leq 0,05$ вказує на відмінну відповідність, а значення менше 0,08 – на прийнятну (Hu & Bentler, 1999); SRMR для прийнятної відповідності повинне бути нижче 0,10 (Schweizer, 2010).

Міра надійності шкали задоволеності життям оцінювалася за допомогою коефіцієнта ω МакДональда (Flora, 2020). Для встановлення конвергентної валідності ми враховували факторне навантаження показника і вилучену середню дисперсію (AVE). Можливе значення AVE знаходиться в діапазоні від 0 до 1. Значення AVE, яке перевищує 0,40, інформує про конвергентну валідність шкали (Hair et al., 2016). Дискримінантна валідність оцінювалася за допомогою взаємозв'язків з іншими змінними благополуччя: позитивними та негативними переживаннями, оптимізмом та песимізмом.

На другому етапі аналізу даних із метою визначення вимірювальної інваріантності ШЗЖ ми здійснили серію багатогрупових КФА. Ми розпочали з тестування конфігураційної інваріантності (модель 0), яка представляє найменш обмежену модель. Потім ми перевірили метричну інваріантність (модель 1), обмежуючи факторні навантаження. Під час тестування скалярної інваріантності (модель 2) ми обмежили факторні навантаження та перехоплення елементів. Кожна модель є вкладеною в попередню модель, яку порівнювали за допомогою таких критеріїв: $\Delta CFI \leq -0,02$, $\Delta RMSEA \leq 0,015$ і $\Delta SRMR \leq 0,03$ для тестів інваріантності факторних навантажень і $\Delta CFI \leq -0,01$, $RMSEA \leq 0,015$ та $SRMR \leq 0,01$ для перевірки скалярної інваріантності (Chen, 2007).

Результати. У табл. 1 показано описові статистичні дані щодо всіх запитань опитувальника ШЗЖ, взаємозв'язок між пунктами та загальним балом по шкалі та кореляції між самими п'ятьма пунктами. Установлено, що бали зазвичай не розподіляються згідно з нормальним законом, переважають значення, які вищі за середню точку шкали відповідей. Кореляції між пунктами мають значення помірної сили за винятком взаємозв'язку між твердженнями 1 та 3, який відповідає високому рівню.

Конфірматорний факторний аналіз продемонстрував відмінні індекси відповідності для одновимірної

Таблиця 1

Описова статистика та кореляція між елементами ШЗЖ (n = 1227)

	Пункт 1	Пункт 2	Пункт 3	Пункт 4	Пункт 5
Медіана	4	5	5	6	4
Середнє значення	4,28	4,61	4,60	5,39	4,07
Стандартне відхилення	1,34	1,34	1,43	1,29	1,85
Асиметрія	-0,22	-0,40	-0,43	-0,89	-0,05
Стандартна помилка асиметрії	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
Екссес	-0,24	-0,09	-0,30	0,53	-1,08
Стандартна помилка екссесу	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
Мінімум	1	1	1	1	1
Максимум	7	7	7	7	7
Кореляція між пунктами та задоволеністю життям	0,64	0,58	0,74	0,53	0,53

Кореляції між пунктами

	Пункт 1	Пункт 2	Пункт 3	Пункт 4	Пункт 5
Пункт 1	1				
Пункт 2	0,53	1			
Пункт 3	0,67	0,56	1		
Пункт 4	0,42	0,36	0,51	1	
Пункт 5	0,55	0,34	0,51	0,39	1

Примітка. Пункт 1 = «Переважно моє життя близьке до мого ідеалу»; пункт 2 = «Обставини мого життя винятково сприятливі»; пункт 3 = «Я задоволений(-на) своїм життям»; пункт 4 = «У мене в житті є те, що мені дійсно необхідно»; пункт 5 = «Якби я міг прожити своє життя заново, я б залишив(-ла) все без змін»

моделі (рис. 1): $\chi^2_{(5)} = 16,531$, $p < 0,005$, CFI = 0,993, TLI = 0,986, RMSEA = 0,048, 90% CI [0,024–0,075], SRMR = 0,020. Усі факторні навантаження були статистично значущими ($p < 0,001$) у діапазоні від 0,579 до 0,869. Коефіцієнт α Кронбаха становив 0,809, 95% CI [0,791–0,825], ω МакДональда – 0,815, 95% CI [0,798–0,831], а AVE – 0,476. Усі ці значення вважаються прийнятними для доказу статистичних моделей.

У табл. 2 представлено результати моделей інваріантності вимірювань за статтю та віком. Результати показують, що українська версія ШЗЖ мала скалярну інваріантність за статтю, і одновимірною моделлю добре підходила для чоловіків та жінок. Як видно, значення ΔCFI , $\Delta RMSEA$ та $\Delta SRMR$ нижче 0,010, 0,015 та 0,030 відповідно. Порівняння латентних середніх значень за ознакою статі показало, що чоловіки демонструють більшу задоволеність життям, аніж жінки ($b = -0,214$, $z = -2,537$, $p = 0,014$, 95% CI [-0,379 – -0,049]). Що стосується вимірювання інваріантності за віком, результати показали скалярну інваріантність ШЗЖ, а відповідність одновимірної моделі для груп дослід-

жуваних до 25 років і старше даного віку була дуже хорошою. Відмінностей між цими віковими групами за латентними середніми значеннями не було виявлено ($b = 0,014$, $z = 0,156$, $p = 0,876$, 95% CI [-0,166 – 0,195]), тобто люди віком до 25 років і люди у віці 26–59 років не відрізняються в оцінках задоволеності своїм життям.

Щодо валідності ШЗЖ було встановлено, що задоволеність життям має статистично значущі кореляції ($p < 0,001$) в очікуваному напрямі з іншими змінними психологічного благополуччя особистості: позитивні переживання ($r = 0,364$), негативні переживання ($r = -0,371$), оптимізм ($r = 0,232$) та песимізм ($r = -0,122$).

Обговорення результатів.

Основною метою даного дослідження була адаптація та перевірка психометричних характеристик українськомовної версії шкали задоволеності життям Е. Дінера.

Як результат, дослідження підтвердило теоретично очікувану однофакторну структуру опитувальника ШЗЖ, були отримані відмінні індекси відповідності для такої моделі. Цей результат співпадає з міжна-

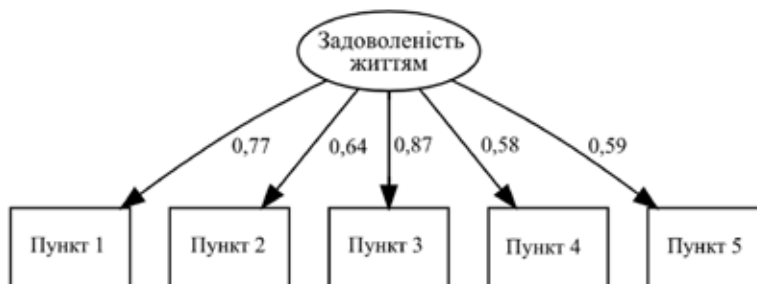

Рис. 1. Одновимірною моделю шкали задоволеності життям

Таблиця 2

Моделі вимірювання інваріантності ШЗЖ за статтю (референтна група: чоловіки) та віком (референтна група: люди до 25 років)

Моделі для статі	χ^2	df	p	CFI	RMSEA 95% CI	SRMR	CM	Δ CFI	Δ RMSEA	Δ SRMR
Чоловіки (n=413)	6,041	5	0,269	0,998	0,029 [0,000-0,086]	0,022				
Жінки (n=814)	11,736	5	0,039	0,994	0,044 [0,009-0,078]	0,020				
1. Конфігураційна	17,996	10	0,055	0,995	0,036 [0,019-0,070]	0,018				
2. Метрична	23,952	14	0,046	0,993	0,034 [0,020-0,063]	0,029	2 vs 1	-0,002	-0,002	0,011
3. Скалярна	45,762	18	0,000	0,981	0,050 [0,040-0,075]	0,038	3 vs 2	-0,012	0,016	0,009
Моделі для віку										
До 25 років (n=746)	15,179	5	0,01	0,992	0,051 [0,023-0,082]	0,022				
26–59 років (n=481)	8,929	5	0,112	0,991	0,058 [0,000-0,094]	0,026				
1. Конфігураційна	24,147	10	0,007	0,991	0,048 [0,033-0,080]	0,020				
2. Метрична	34,216	14	0,002	0,986	0,049 [0,037-0,076]	0,032	2 vs 1	-0,005	0,001	0,012
3. Скалярна	54,447	18	0,000	0,976	0,057 [0,047-0,081]	0,037	3 vs 2	-0,010	0,008	0,005

Примітка: df = ступені свободи; CFI = індекс порівняльної відповідності; RMSEA = середньоквадратична помилка апроксимації; SRMR = стандартизований середньоквадратичний залишок; CM = порівнявані моделі; Δ = зміна параметра

родними численними дослідженнями (Emerson et al., 2017; Hinz et al., 2018).

Психометрична надійність шкали оцінена за допомогою α Кронбаха та ω МакДональда становила близько 0,81, що свідчить про високий рівень узгодженості запитань в опитувальнику, усі твердження спрямовані на оцінювання одного конструкту. Отриманий результат відповідає даним узагальнених оглядів психометричної надійності різномовних версій ШЗЖ (коефіцієнти варіювалися від 0,80 до 0,92) (Cerezo et al., 2022).

На практиці такі результати означають, що ШЗЖ є одновимірним показником конструкту задоволеності життям, у нас є всі підстави об'єднувати окремі твердження опитувальника в єдиний інтегральний показник.

Що стосується доказів валідності ШЗЖ, то отримане значення показника AVE = 0,476 інформує про конвергентну валідність опитувальника (Hair et al., 2016). Дискримінантна валідність обґрунтована отриманими статистично значущими очікуваними за напрямом кореляційними зв'язками по відношенню до зовнішніх конструктів. Задоволеність життям прямо взаємопов'язана з позитивними переживаннями та оптимізмом і зворотно – з негативними переживаннями та песимізмом. Ці результати узгоджуються з іншими дослідженнями на різноманітних репрезентативних вибірках (Jebb et al., 2020; Hinz et al., 2018) та свідчать про більш позитивне функціонування людини з вищими балами за ШЗЖ.

У нашому дослідженні також було встановлено вимірювальну інваріантність ШЗЖ за ознаками статі та віку, тобто чоловіки та жінки різного віку еквівалентно, однаково сприймають запитання в опитувальнику. Порівнюючи групи між собою, встановлено, що у чоловіків задоволеність життям вища порівняно з жінками. У цілому дослідження з вивчення взаємозв'язку між задоволеністю життям та статтю показують суперечливі результати як у національних вибірках, так і масштабних міжнародних дослідженнях і мета-аналізах (Joshi & Jovanović, 2020). На це можуть впливати різноманітні модератори, такі як

соціокультурні характеристики, матеріальний дохід, освіта, сімейний стан (Graham & Chattopadhyay, 2013). У будь-якому разі цей аспект необхідно продовжувати вивчати в майбутньому, з огляду на певні обмеження даного дослідження. По-перше, незважаючи на великий обсяг вибірки, ми все-таки використовували зручну для нас стратегію її формування, що може дещо обмежити узагальненість результатів (переважна більшість протестованих осіб були жінками). По-друге, хоча задоволеність життям є суб'єктивним конструктом, який найкраще вивчати методом самозвіту, але на цю процедуру можуть впливати систематичні помилки вимірювання (наприклад, соціальна бажаність, схильність до погодження з твердженнями).

Загалом проведене дослідження робить важливий внесок у світову та вітчизняну науку, пропонує дослідникам психометрично обґрунтований психодіагностичний інструмент для оцінювання задоволеності життям особистості в новому культурному середовищі, зокрема на вибірці українців. Розроблений опитувальник разом з українською версією шкали позитивних і негативних переживань (Олефір та ін., 2021) дає змогу операціоналізувати суб'єктивне благополуччя, яке є одним із ключових показників позитивного психологічного функціонування особистості (Боснюк, 2023), та надати поштовх до емпіричних досліджень цього конструкту на вибірках українців.

Висновки. Задоволеність життям відображає когнітивну глобальну оцінку якості життя та досягнень, які людина ретроспективно визначає та порівнює зі своїми власними критеріями. Для оцінювання його рівня найчастіше використовується шкала задоволеності життям Е. Дінера. Нами було адаптовано даний психодіагностичний інструмент до українськомовного середовища. Запропонований опитувальник ШЗЖ володіє прийнятними загальноновизнаними психометричними характеристиками. Він демонструє високу надійність, структурну, конвергентну та дискримінантну валідність, а також інваріантність вимірювання за ознаками статі та віку. Цей інструмент дає змогу в короткий час отримати інформацію про особливості позитивного функціонування особистості.

Додаток

Шкала задоволеності життям

Інструкція. Нижче представлено твердження щодо Вашого життя. Висловіть ступінь своєї згоди з кожним із них, використовуючи таку шкалу оцінки:

	1	2	3	4	5	6	7
	Повністю не згоден	Не згоден	Швидше не згоден	Щось середнє	Швидше згоден	Згоден	Повністю згоден
1. Переважно моє життя близьке до мого ідеалу	1	2	3	4	5	6	7
2. Обставини мого життя виключно сприятливі	1	2	3	4	5	6	7
3. Я задоволений(-на) своїм життям	1	2	3	4	5	6	7
4. У мене в житті є те, що мені дійсно необхідно	1	2	3	4	5	6	7
5. Якби я міг прожити своє життя заново, я б залишив(-ла) все без змін	1	2	3	4	5	6	7

Рівень задоволеності життям визначається як сума значень за всіма твердженнями шкали.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боснюк В.Ф. Суб'єктивне благополуччя як ключовий показник позитивного функціонування особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Психологія»*. 2023. № 2. С. 5–9. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.1>.
2. Горбаль І.С. Соціально-психологічні чинники суб'єктивного благополуччя пенсіонерів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05. Київ, 2016. 271 с.
3. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ : Педагогічна думка, 2016. 219 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf>.
4. Лукова С.В. Валідизація української версії методики диспозиційного оптимізму (Life orientation test-revised – LOT-R). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2023. № 1. С. 47–54. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-6>.
5. Олефір В.О., Боснюк В.Ф., Малофейкіна К.О. Валідизація і вимірювальна інваріантність української версії шкали позитивних і негативних переживань (SPANE). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. 2021. № 71. С. 34–42. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04>.
6. Bao H.-W.-S. Package bruceR: Broadly useful convenient and efficient R functions. R package version 0.8.x. 2023. URL: <https://CRAN.R-project.org/package=bruceR>.
7. Cerezo M.V., Soria-Reyes L.M., Alarcón R., & Blanca M.J. The Satisfaction with Life Scale in Breast Cancer Patients: Psychometric Properties. *International Journal of Clinical and Health Psychology*. 2022. Vol. 22, no. 1. P. 100274. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2021.100274>.
8. Chen F.F. Sensitivity of Goodness of Fit Indexes to Lack of Measurement Invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. 2007. Vol. 14, no. 3. P. 464–504. <https://doi.org/10.1080/10705510701301834>.
9. Diener E., Inglehart R., Tay L. Theory and Validity of Life Satisfaction Scales. *Social Indicators Research*. 2012. Vol. 112, no. 3. P. 497–527. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0076-y>.
10. Diener E.D., Emmons R.A., Larsen R.J., Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. 1985. Vol. 49, no. 1. P. 71–75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13.
11. Emerson S.D., Guhn M., Gadermann A.M. Measurement invariance of the Satisfaction with Life Scale: reviewing three decades of research. *Quality of Life Research*. 2017. Vol. 26, no. 9. P. 2251–2264. <https://doi.org/10.1007/s11136-017-1552-2>.
12. Flora D.B. Your Coefficient Alpha Is Probably Wrong, but Which Coefficient Omega Is Right? A Tutorial on Using R to Obtain Better Reliability Estimates. *Advances in Methods and Practices in Psychological Science*. 2020. Vol. 3, no. 4. P. 484–501. <https://doi.org/10.1177/2515245920951747>.
13. Graham C., Chattopadhyay S. Gender and well-being around the world. *International Journal of Happiness and Development*. 2013. Vol. 1, no. 2. P. 212–232. <https://doi.org/10.1504/ijhd.2013.055648>.
14. Hair J., Hult T., Ringle C. & Sarstedt M. A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). Sage Publications, 2016. 390 p.
15. Hinz A., Conrad I., Schroeter M.L., Glaesmer H., Brähler E., Zenger M., Kocalevent R.-D., & Herzberg P.Y. Psychometric properties of the Satisfaction with Life Scale (SWLS), derived from a large German community sample. *Quality of Life Research*. 2018. Vol. 27, no. 6. P. 1661–1670. <https://doi.org/10.1007/s11136-018-1844-1>.
16. Hu L., Bentler P.M. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. 1999. Vol. 6, no. 1. P. 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>.
17. Jayawickreme E., Tsukayama E., Kashdan T.B. Examining the effect of affect on life satisfaction judgments: A within-person perspective. *Journal of Research in Personality*. 2017. Vol. 68. P. 32–37. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2017.04.005>.
18. Jebb A.T., Morrison M., Tay L., & Diener E. Subjective Well-Being Around the World: Trends and Predictors Across the Life Span. *Psychological Science*. 2020. Vol. 31, no. 3. P. 293–305. <https://doi.org/10.1177/0956797619898826>.
19. Joshanloo M., Jovanović V. The relationship between gender and life satisfaction: analysis across demographic groups and global regions. *Archives of Women's Mental Health*. 2019. Vol. 23, no. 3. P. 331–338. <https://doi.org/10.1007/s00737-019-00998-w>.
20. Kim E.S., Delaney S.W., Tay L., Chen Y., Diener E., Vanderweele T.J. Life Satisfaction and Subsequent Physical, Behavioral, and Psychosocial Health in Older Adults. *The Milbank Quarterly*. 2021. Vol. 99, no. 1. P. 209–239. <https://doi.org/10.1111/1468-0009.12497>.
21. Kjell O.N.E., Diener E. Abbreviated Three-Item Versions of the Satisfaction with Life Scale and the Harmony in Life Scale Yield as Strong Psychometric Properties as the Original Scales. *Journal of Personality Assessment*. 2021. Vol. 103, no. 2. P. 183–194. <https://doi.org/10.1080/00223891.2020.1737093>.
22. Kjell O.N.E., Daukantaitė D., Hefferon K., & Sikström S. The Harmony in Life Scale Complements the Satisfaction with Life Scale: Expanding the Conceptualization of the Cognitive Component of Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*. 2016. Vol. 126, no. 2. P. 893–919. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0903-z>.
23. Margolis S., Schwitzgebel E., Ozer D.J., & Lyubomirsky S.A. New Measure of Life Satisfaction: The Riverside Life Satisfaction Scale. *Journal of Personality Assessment*. 2019. Vol. 101, no. 6. P. 621–630. <https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1464457>.
24. Martela F., Sheldon K.M. Clarifying the Concept of Well-Being: Psychological Need Satisfaction as the Common Core Connecting Eudaimonic and Subjective Well-Being. *Review of General Psychology*. 2019. Vol. 23, no. 4. P. 458–474. <https://doi.org/10.1177/1089268019880886>.
25. Neugarten B.L., Havighurst R.J., & Tobin S.S. The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*. 1961. Vol. 16. P. 134–143. <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>.
26. Pavot W., Diener E. The Satisfaction With Life Scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*. 2008. Vol. 3, no. 2. P. 137–152. <https://doi.org/10.1080/17439760701756946>.
27. Pavot W., Diener E. Review of the Satisfaction With Life Scale. *Assessing Well-Being*. Dordrecht, 2009. P. 101–117. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2354-4_5.
28. Pavot W., Diener E., Suh E. The Temporal Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*. 1998. Vol. 70, no. 2. P. 340–354. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa7002_11.

29. Rosseel Y. lavaan: An R Package for Structural Equation Modeling. *Journal of Statistical Software*. 2012. Vol. 48, no. 2. P. 1–36. <https://doi.org/10.18637/iss.v048.i02>.

30. Røysamb E., Moffitt T.E., Caspi A., Ystrøm E., & Nes R.B. Worldwide Well-Being: Simulated Twins Reveal Genetic and (Hidden) Environmental Influences. *Perspectives on Psychological Science*. 2023. Vol. 18, no. 6. P. 1562–1574. <https://doi.org/10.1177/17456916231178716>.

31. Schweizer K. Some Guidelines Concerning the Modeling of Traits and Abilities in Test Construction. *European Journal of Psychological Assessment*. 2010. Vol. 26, no. 1. P. 1–2. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000001>.

32. Tov W. Well-being concepts and components. *Handbook of well-being* / ed. by E. Diener, S. Oishi, L. Tay. Salt Lake City, 2018. URL: <http://nobascholar.com>.

REFERENCES

1. Bosniuk, V.F. (2023). Subiektyvne blahopoluchchia yak kliuchovyi pokaznyk pozytyvnoho funktsionuvannia osobystosti [Subjective well-being as a key indicator of positive psychological functioning of the personality]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Psychology*, (2), 5–9. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.1> [in Ukrainian].

2. Horbal, I.S. (2016). *Sotsialno-psykholohichni chynnyky subiektyvnoho blahopoluchchia pensioneriv [Social and psychological factors of subjective well-being of pensioners]*. National Academy of Sciences of Ukraine; Institute of Social and Political Psychology. Kyiv [in Ukrainian].

3. Zlyvkov, V.L., Lukomska, S.O., & Fedan, O.V. (2016). *Psychodiagnostyka osobystosti u kryzovykh zhyttievnykh sytuatsiakh [Psychodiagnostics of personality in crisis life situations]*. Kyiv: Pedagogic Thought [in Ukrainian].

4. Lukova, S.V. (2023). Validyzatsiia ukrainskoi versii metodyky dyspozytsiinoho optymizmu (Life orientation test-revised – LOT-R) [Validation of the ukrainian version of the life orientation test-revised – LOT-R]. *Scientific Bulletin of KSU Series Psychological Sciences*, 1, 47–54. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-6> [in Ukrainian].

5. Olefir, V.O., Bosniuk, V.F., & Malofeikina, K.O. (2021). Validyzatsiia i vymiruvanna invariantnist ukrainskoi versii shkaly pozytyvnykh i nehatyvnykh perezhyvan (SPANE) [Validation and measurement invariance of the ukrainian version of the scale of positive and negative experiences (SPANE)]. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. A Series of Psychology*, 71, 34–42. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04> [in Ukrainian].

6. Bao, H.-W.-S. (2023). Package bruceR: Broadly useful convenient and efficient R functions. R package version 0.8.x. Retrieved from: <https://CRAN.R-project.org/package=bruceR> [in English].

7. Cerezo, M.V., Soria-Reyes, L.M., Alarcón, R., & Blanca, M.J. (2022). The Satisfaction with Life Scale in Breast Cancer Patients: Psychometric Properties. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 22(1), 100274. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2021.100274> [in English].

8. Chen, F.F. (2007). Sensitivity of goodness of fit indexes to lack of measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 14(3), 464–504. <https://doi.org/10.1080/10705510701301834> [in English].

9. Diener, E., Inglehart, R., & Tay, L. (2012). Theory and Validity of Life Satisfaction Scales. *Social Indica-*

tors Research, 112(3), 497–527. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0076-y> [in English].

10. Diener, E.D., Emmons, R.A., Larsen, R.J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13 [in English].

11. Emerson, S.D., Guhn, M., & Gadermann, A.M. (2017). Measurement invariance of the Satisfaction with Life Scale: reviewing three decades of research. *Quality of Life Research*, 26(9), 2251–2264. <https://doi.org/10.1007/s11136-017-1552-2> [in English].

12. Flora, D.B. (2020). Your coefficient alpha is probably wrong, but which coefficient omega is right? A tutorial on using R to obtain better reliability estimates. *Advances in Methods and Practices in Psychological Science*, 3(4), 484–501. <https://doi.org/10.1177/2515245920951747> [in English].

13. Graham, C., & Chattopadhyay, S. (2013). Gender and well-being around the world. *International Journal of Happiness and Development*, 1(2), 212–232. <https://doi.org/10.1504/ijhd.2013.055648> [in English].

14. Hair, J., Hult, T., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2016). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications [in English].

15. Hinz, A., Conrad, I., Schroeter, M.L., Glaesmer, H., Brähler, E., Zenger, M., Kocalevent, R.-D., & Herzberg, P.Y. (2018). Psychometric properties of the Satisfaction with Life Scale (SWLS), derived from a large German community sample. *Quality of Life Research*, 27(6), 1661–1670. <https://doi.org/10.1007/s11136-018-1844-1> [in English].

16. Hu, L., & Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. Vol. 6(1), P. 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118> [in English].

17. Jayawickreme, E., Tsukayama, E., & Kashdan, T.B. (2017). Examining the effect of affect on life satisfaction judgments: A within-person perspective. *Journal of Research in Personality*, 68, 32–37. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2017.04.005> [in English].

18. Jebb, A.T., Morrison, M., Tay, L., & Diener, E. (2020). Subjective Well-Being Around the World: Trends and Predictors Across the Life Span. *Psychological Science*, 31(3), 293–305. <https://doi.org/10.1177/0956797619898826> [in English].

19. Joshanloo, M., & Jovanović, V. (2019). The relationship between gender and life satisfaction: analysis across demographic groups and global regions. *Archives of Women's Mental Health*, 23(3), 331–338. <https://doi.org/10.1007/s00737-019-00998-w> [in English].

20. Kim, E.S., Delaney, S.W., Tay, L., Chen, Y., Diener, E., & Vanderweele, T.J. (2021). Life Satisfaction and Subsequent Physical, Behavioral, and Psychosocial Health in Older Adults. *The Milbank Quarterly*, 99(1), 209–239. <https://doi.org/10.1111/1468-0009.12497> [in English].

21. Kjell, O.N.E., & Diener, E. (2021). Abbreviated Three-Item Versions of the Satisfaction with Life Scale and the Harmony in Life Scale Yield as Strong Psychometric Properties as the Original Scales. *Journal of personality assessment*, 103(2), 183–194. <https://doi.org/10.1080/00223891.2020.1737093> [in English].

22. Kjell, O.N.E., Daukantaitė, D., Hefferon, K., & Sikström, S. (2016). The harmony in life scale complements

the satisfaction with life scale: Expanding the conceptualization of the cognitive component of subjective well-being. *Social Indicators Research*, 126(2), 893–919. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0903-z> [in English].

23. Margolis, S., Schwitzgebel, E., Ozer, D.J., & Lyubomirsky, S. (2019). A New Measure of Life Satisfaction: The Riverside Life Satisfaction Scale. *Journal of Personality Assessment*, 101(6), 621–630. <https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1464457> [in English].

24. Martela, F., & Sheldon, K.M. (2019). Clarifying the Concept of Well-Being: Psychological Need Satisfaction as the Common Core Connecting Eudaimonic and Subjective Well-Being. *Review of General Psychology*, 23(4), 458–474. <https://doi.org/10.1177/1089268019880886> [in English].

25. Neugarten, B.L., Havighurst, R.J., & Tobin, S.S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16, 134–143. <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134> [in English].

26. Pavot, W., & Diener, E. (2008). The Satisfaction With Life Scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(2), 137–152. <https://doi.org/10.1080/17439760701756946> [in English].

27. Pavot W., & Diener E. (2009). Review of the Satisfaction With Life Scale. Assessing well-being: The collected works of Ed Diener, 101–117. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2354-4_5

28. Pavot W., Diener E., & Suh E. (1998). The Temporal Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 70(2), 340–354. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa7002_11

29. Rosseel Y. (2012). lavaan: An R Package for Structural Equation Modeling. *Journal of Statistical Software*, 48(2), 1–36. <https://doi.org/10.18637/iss.v048.i02>.

30. Røysamb E., Moffitt T.E., Caspi A., Ystrøm E., & Nes R.B. (2023). Worldwide Well-Being: Simulated Twins Reveal Genetic and (Hidden) Environmental Influences. *Perspectives on psychological science*, 18(6), 1562–1574. <https://doi.org/10.1177/17456916231178716>

31. Schweizer, K. (2010). Some Guidelines Concerning the Modeling of Traits and Abilities in Test Construction. *European Journal of Psychological Assessment*, 26(1), 1–2. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000001>

32. Tov W. (2018). Well-being concepts and components. In E. Diener, S. Oishi, & L. Tay (Eds.), *Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers. DOI: nobascholar.com

Valerii Olefir,

*Doctor of Psychological Sciences, Associate Professor,
V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
4, Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4482-0150>*

Valerii Bosniuk,

*PhD in Psychological Sciences, Associate Professor,
National University of Civil Defence of Ukraine,
94, Chernichevska Str., Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0141-1920>*

ADAPTATION OF UKRAINIAN VERSION OF THE SATISFACTION WITH LIFE SCALE BY E. DINER

The Satisfaction with Life Scale by E. Diner, despite its well-known theoretical and practical value among psychologists all over the world, doesn't have a psychometrically substantiated version in Ukraine. The exciting ones differ both in wording of the questions, the number of options and the text of the answers. So, the main goal was to adapt the original version of The Satisfaction with Life Scale to the Ukrainian-speaking environment ensuring acceptable psychometric variables. For this, the translation of the questionnaire from English to Ukrainian was done by two bilingual psychologists using the reverse translation method, who later reached a consensus on the final result. 1227 people (66,0% female, 34,0% male) participated in the research through online Google Forms service. The analysis of the received data was carried out with the help of the statistical software R and Rstudio.

According to the results of the confirmatory factor analysis, the one-dimensional structure of the questionnaire was proved, statistical indexes demonstrated a great degree of correspondence of the theoretical model to the empirical data. Analysis of the psychometric reliability showed a high level of coherence of the statements of the questionnaire. Discriminant validity is substantiated by obtained statistically significant correlations expected by direction in relation to external constructs of positive personality functioning. Convergent validity was also at a satisfactory level. The measurement scalar invariance of the scale based on gender and aged was separately proven. The comparison of the latent average values showed that men demonstrate higher life satisfaction than women, and no differences were found between subject groups of different ages.

It was stated that the Ukrainian-speaking adapted version of The Satisfaction with Life Scale meets generally accepted psychometric standards and is recommended for usage in psychodiagnostic practice.

Key words: *subjective well-being, psychodiagnostic tool, psychometric reliability, validity, measurement invariance.*

Подано до редакції 22.05.2024